

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31
00023 Valtioneuvosto

Kemijärven kaupungin lausunto vuoden 2020-2022 osto- ja velvoiteliikenteestä

Liikenteen digitalisaatio ja kilpailun edistäminen liikennesektorilla ovat tärkeitä tavoitteita, joiden toteuttaminen hallituskaudella hyödyntää liikenneyhteyksien kehittämistä, palvelutarjontaa ja nykyistä parempaa asiakaslähtöisyyttä. Hallituksen tavoite avata henkilöliikenne vaiheittain kilpailulle on merkittävä muutos ja suunniteltu pilotointi edistää tavoitetta osaltaan. Hallituksen esitys siitä, että maakuntaudistuksen yhteydessä maakunnat ottaisivat osaksi oman alueensa junaliikenteen toimivaltaansa ei Lapin maakunnan osalta näytä rahoituksen riittämättömyyden vuoksi mahdolliselta. Lapin maakunnan rahoituspohjassa on tämänhetkisten laskelmien mukaan jo 35 miljoonan euron rahoitusvaje.

Ostoliikennesopimus on ollut erittäin merkittävä ja sen uusiminen on ehdottoman tärkeää Kemijärvelle ja Lapin matkailukeskuksille. Matkailun kehitys ja uudet asiakasryhmät arvostavat entistä enemmän turvallisuutta ja ekologisuutta, jota junayhteys kaikin tavoin edustaa. Uudet matkailijaryhmät Aasiasta ovat löytäneet Suomen Lapin ja matkailu kehittyä edelleen erityisesti puhtaaseen luontoon ja aitouteen keskittyvissä matkailukeskuksissa.

Henkilöjunaliikenne toimii suurelta osin markkinaehtoisesti Etelä-Suomen suurten kaupunkien ympäristössä työmatkapedelöinnin ja suurten käyttäjävolyymien vuoksi. Sen sijaan henkilöjunaliikenne pitkillä matkaväleillä kuten Helsinki-Kemijärvi-Helsinki ei toimi puhtaasti markkinaehtoisesti, vaan tarvitsee ehdottomasti myös jatkossa valtion tukea. Mikäli ostoliikennesopimusta ei jatketa, aiheuttaa se välittömästi Kemijärven yöjunaliikenteen loppumisen, sillä VR tulee karsimaan pääteasemien määrää toiminnan kannattavuuslaskelmiinsa perustuen.

Kemijärvi-Helsinki yöjunaliikenne on Suomen pisin ympärivuotinen henkilöjunareitti, joka palvelee niin Lapin matkailua kuin muutakin Lapin elinkeinoelämää. Kemijärvi toimii Suomen pohjoisimpana ympärivuotisena asemana ja tämän pääteaseman kautta kulkee matkailijoita useisiin matkailukeskuksiin kuten Rukalle, Pyhälle, Sallaan, Suomulle, Savukoskelle, Luostolle ja jopa Saariselälle ja muita junamatkustajia laajalti Itä- ja Pohjois-Lappiin. Kemijärven kautta matkataan myös Luoteis-Venäjälle Kuolan alueelle.

Helsinki-Kemijärvi-Helsinki yöjunan aikataulu on erinomainen ja toimiva; illalla junaan ja aamulla hyvin nukutun yön jälkeen on perillä matkakohteessa, joten junalta voi suoraan tai jatkoyhteyksien avulla jatkaa töihin, kotiin, mökille tai vapaa-ajan aktiviteetteihin. Kemijärven yöjunayhteys toimii

syöttöliikenneyhteytenä linja-autoyhteyksille, joten sillä on merkitystä myös linja-autoliikenteen kannattavuuteen. Itä-Lapin linja-autoliikenne on jo nyt ELYn ja kuntien tukemaa ostoliikennettä ja vuosittain kaupunki maksaa ostoliikenteestä useita kymmeniä tuhansia euroja.

Kemijärven kaupunki on myynyt tyhjilleen jääneitä vuokra-asuntoja viime vuosien aikana 400 kpl ja myös yksityisten omistajien asunnot ovat tehneet kauppansa. Nämä nk. kakkosasunnon omistajat käyttävät aktiivisesti yöjunayhteyttä matkatessaan Kemijärvelle. Kemijärvelle on viime vuosien aikana investoitu mittavasti mm. Keitele Groupin saha- ja liimapalkkitehdas sekä Huurre Oy:n kylmälaitetehdas. Työpaikkalisäys teollisissa työpaikoissa on merkittävä ja positiivinen elinkeinollinen kehitys näkyy myös matkustajamäärissä. Lisäksi ympäristölupavaiheessa olevan biotuotetehtaan rakentamis- ja tuotantovaiheet lisäävät merkittävästi alueen työmatkapendelöinti- ja muuta liikennöintitarpeita.

Yöjunayhteyden aluetaloudellinen merkitys on suuri. Pyhätunturi Oy:n ja Rukakeskus Oy:n osakas Miia Porkkala on laskenut, että mikäli yöjunayhteys Kemijärvelle lakkaisi, olisi sillä heidän matkailukeskustensa osalta jopa kymmenien henkilötyövuosien työpaikkavaikutus. Myös pääteasemalla Kemijärvellä tehtävä junasiivous työllistää 10-15 htv ympärivuotisesti. Tämä on merkittävä asia korkean työttömyysasteen kunnassa.

Kemijärven yöjunayhteydestä käytiin 12 vuotta sitten laaja kansalaisia mukaansa saanut yöjunataistelu (25 000 adressiin allekirjoittajaa), jonka johdosta liikenneministeriö päätti jatkaa ostopalvelusopimusta VR:n kanssa ja velvoitti VR:n henkilöliikenteen kehittämiseen. Ratayhteys sähköistettiin v. 2013-2014. VR on satsannut viime vuosina uuteen junakalustoon ja sähköistyksen ansiosta Kemijärvelle kulkee nyt moderni ja laajasti palveleva yöjunayhteys. Kemijärven kaupunki on osaltaan osallistunut yöjunaliikenteen kustannuksiin vuonna 2010 solmittuun yhteistyösopimukseen perustuen maksaen lipunmyyntipisteen ja asemapalvelujen tukemiseen vuositasolla 20 000-25 000 euroa. Tämä sopimus on nyt päättynyt, mutta kaupungilla on tavoitteena edelleen edistää saavutettavuutta ja toimivia liikenneyhteyksiä.

Kemijärven kaupunki kiittää yhteistyöstä liikenneministeriötä, liikennevirastoa ja VR Groupia yöjunayhteyden jatkumiseksi ja toivoo, että yhteistyö jatkuu saumattomasti tulevaisuudessakin uuden ostoliikennesopimuksen ja tehtävien kehittämistoimien avulla.

Kemijärvi ja muut Itä-Lapin kunnat ovat valmiita tukemaan jatkossa Kemijärven yöjunayhteyden kehittämistä ja tekemään laajasti yhteistyötä VR:n kanssa erilaisten matkapakettien, tapahtumien ja markkinoinnin osalta. Erityisesti autovaunujen lisäys yhden vuoron sijaan olisi tärkeää matkustajavolyymien lisäämiseksi.

Alueella ei ole käytössä yhteistä lippujärjestelmää, joten yhteislippuja ei ole mahdollista ostaa tai käyttää. Pilottihankkeesta olemme kiinnostuneita ja mielellään mukana niillä resursseilla, jotka

kaupunkimme voi tarjota asiantuntijoiden ja muiden resurssien kautta.

Kaiken edellä kerrotun vuoksi Kemijärven yöjunayhteys on turvattava myös jatkossa ja markkinaehtoisuuden puuttumisen vuoksi jatkettava ostoliikennesopimusta myös vuosille 2020-2022.

KEMIJÄRVEN KAUPUNGINHALLITUS

Lea Koskela
kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Atte Rantanen
kaupunginjohtaja